

เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนพระนารายณ์ โดยใช้แผนที่
ความคิด

Basic economics of Mathayom 1/5 students of Phra Narai School
using mind maps.

ผานิต น้อยวิมล และพิมพ์ผกา แก้วกัลป์

Phanit Noiwiwimol and Phimpaka Kaewkal

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Thepsatri Rajabhat University

Email: Toey_089_189@hotmail.co.th

Received July 30, 2020 & Revise November 14, 2020 & Accepted December 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนพระนารายณ์ ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนพระนารายณ์ อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาทดลอง 1 ชั่วโมง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 แสดงว่าใช้ได้ ซึ่งแสดงว่าผลอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมาก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โดยใช้แผนที่ความคิด มีประสิทธิภาพสามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) สูงสุด เท่ากับ 4, 3.67, 0.33 และ 3 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าผลอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาได้สร้างตามกระบวนการ กล่าวคือมีการวิเคราะห์หลักสูตร กิจกรรม สารการเรียนรู้และตัวชี้วัดของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นำมาจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ได้ศึกษา ค้นคว้านวัตกรรมการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด เป็นรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง มีการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้อย่าง

หลากหลาย ตลอดจนมีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพในระดับที่มีความเหมาะสมมาก

คำสำคัญ: เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, การใช้แผนที่ความคิด

Abstract

This research article aims to develop the learning achievement in the subject of Social Studies, Religion and Culture, Basic Economics, of Mathayom 1/5 students at Phra Narai School. The experiment was conducted with a sample group of Mathayom 1/5 students at Phra Narai School, Mueang Lop Buri District, Lop Buri Province, Semester 1, Academic Year 2019. The experiment lasted 1 hour. The index of consistency (IOC) was between 0.50 and 1.00, indicating that it was valid. This indicates that the results were very appropriate. The learning achievement of students who were taught using mind maps in the subject of Social Studies, Religion and Culture, Basic Economics, Mathayom 1 / 5 had a higher average learning achievement score after learning than before learning, with a statistically significant difference at the .05 level.

The results of the research found that the learning management plan for the subject of Social Studies, Religion and Culture, Basic Economics, of Mathayom 1/5 students using mind maps was effective and could be used in learning management. The highest mean ($\bar{x}$) was 4, 3.67, 0.33 and 3, respectively, which showed that the results were in the very appropriate range. This was because the learning management plan that the researcher created according to the process, namely, the analysis of the curriculum, activities, learning content and indicators of the social studies, religion and culture subjects, organized into learning units, and studied and researched learning innovations, namely, learning management using mind maps, which is a widely accepted form of organizing learning activities. It used a variety of media and learning resources, as well as real-world assessments, resulting in the learning management plan having a very appropriate quality.

Keywords: Basic economics, Mathayom 1 students, Using mind maps

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ. 2545 มาตราที่ 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยการศึกษาเป็นกลยุทธ์หรือเครื่องมือที่มีความสำคัญและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและรับผิดชอบต่อสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะพลเมืองดีและมีคุณภาพของสังคมตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน และเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียนใน 5 สาระหลัก ดังนี้ สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ ซึ่งโดยธรรมชาติวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้สัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักการพัฒนาระบวนการเรียนรู้โดยรู้จักการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ อย่างวิจาร์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ที่มีเนื้อหาสาระค่อนข้างยาก ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะต้องได้เรียนตามหลักสูตรแกนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีความหลากหลาย สามารถเรียนรู้จากข้อมูลข่าวสารทั้งภายนอกห้องเรียนและภายในห้องเรียน ซึ่งเป็นความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นต้องแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างเป็นประโยชน์ โดยการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม

มาตรฐานการศึกษา โดยครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องรู้จักนำวิธีการสอน หรือเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและจะต้องรู้วิธีการฝึกผู้เรียนให้มีทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด(กรมวิชาการ, 2551)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระนารายณ์ ที่ผ่านมามีไม่ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายเท่าที่ควร กล่าวคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเนื้อหาสาระที่ค่อนข้างยากและมีความซับซ้อน พร้อมทั้งวิธีการของผู้สอนที่ไม่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดังนั้นในการจัดเตรียมการสอน จะต้องเลือกวิธีการสอนหรือมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาเศรษฐศาสตร์รัตน ศรีสุข. (2545).

ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาวิธีสอนด้วยการนำนวัตกรรมการศึกษาที่น่าสนใจมาใช้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สัมฤทธิ์ผลตามต้องการ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เพื่อช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้รายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุข เกิดความมั่นใจตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ผู้เรียนสามารถสรุปความคิดรวบยอด โดยกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดเห็นระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ครูผู้สอนมีบทบาทกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดด้วยการตั้งคำถาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจนำวิธีการนี้มาสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนพระนารายณ์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด

สมมติฐานการวิจัย

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด สามารถช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนพระนารายณ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น อยู่ในเกณฑ์ที่ดีหรือสูงขึ้นกว่าเดิม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนพระนารายณ์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดตามลำดับดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

แนวคิด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550).

หลักการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐาน การเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล

2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและ การจัดการเรียนรู้

5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม (อัญชลี ตนานนท์; และคณะ. (2542).

2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบท และจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

สาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พุทธศักราช 2551

วิสัยทัศน์ สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

พันธกิจ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ ดังนี้

1) **ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม** แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2) **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต** ระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้าน

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิหน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

3) **เศรษฐศาสตร์** การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4) **ประวัติศาสตร์** เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

5) **ภูมิศาสตร์** ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนพระนารายณ์ โดยการใช้แผนที่ความคิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการใช้แผนที่ความคิด ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนพระนารายณ์ อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 45 คน สุ่มเลือกมา 20 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยการใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเนื้อหาหลักรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ได้แก่ ความหมายและความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ ขอบข่าย เป้าหมายของวิชา เศรษฐศาสตร์ ทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์ และประโยชน์ของเศรษฐศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 และแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนผลการ ประเมินทักษะหรือคะแนนการประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าการวิเคราะห์ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนกับหลังเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ ความคิด ซึ่งแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนราย วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด

คะแนนเต็ม	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	S.D.	ค่า t-test
10 คะแนน	ก่อนเรียน (Pretest)	20	2.7	1.26	23.62**
	หลังเรียน (Posttest)	20	8.25	1.21	

t ตาราง = 1.833** มีนัยสำคัญที่ .05

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ แผนที่ความคิด มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.7 และ 1.26 ตามลำดับ ส่วนผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนหลัง มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 8.25 และ 1.21 ตามลำดับ เมื่อทำการพิจารณาความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอบสมมติฐานการวิจัย

พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) สามารถช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนพระนารายณ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น อยู่ในเกณฑ์ที่ดีหรือสูงขึ้นกว่าเดิม

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด มีประสิทธิภาพสามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ปรากฏว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 แสดงว่าใช้ได้ ซึ่งแสดงผลอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมาก

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนพระนารายณ์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสามารถสรุปความคิดรวบยอด โดยกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดเห็นระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ครูผู้สอนมีบทบาทกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดแนวคิดด้วยการตั้งคำถามที่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยทราบผลการปฏิบัติงานของตนเอง จึงทำให้เกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น ผลการศึกษาอภิปรายตามลำดับสมมติฐานได้ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โดยใช้แผนที่ความคิด มีประสิทธิภาพสามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) สูงสุด เท่ากับ 4, 3.67, 0.33 และ 3 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าผลอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาได้สร้างตามกระบวนการ กล่าวคือมีการวิเคราะห์หลักสูตร กิจกรรม สาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นำมาจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ได้ศึกษา ค้นคว้านวัตกรรมการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด เป็น

รูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง มีการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตลอดจนมีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพในระดับที่มีความเหมาะสมมาก

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการทำวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การสอนเขียนแผนที่ความคิดนั้น ควรเริ่มให้แนวทางการเขียนจากเรื่องที่มีความหลากหลายและมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย จากนั้นจึงเพิ่มเนื้อหาให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาความเข้าใจลักษณะของแผนที่ความคิดและวิธีเขียนแผนที่ความคิด ควรนำเอารูปแบบและกระบวนการศึกษาในครั้งนี้ไปทำการศึกษากับเนื้อหาวิชาของกลุ่มสาระอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมชน

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ, (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ

ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยกรุงเทพมหานคร : กองวิจัยการศึกษา

วิรัตน์ ศรีสุข. (2545). *การศึกษาผลของการใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดที่มีต่อความเข้าใจ เรื่อง*

เศรษฐศาสตร์เบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลี ตนานนท์; และคณะ. (2542). *รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการสอนเพื่อเสริมสร้าง*

กรุงเทพมหานคร. ธารอักษร, 2546.